

Commissie Veiligheid, Voldoende en Schoon Water

Concept verslag commissievergadering
Veiligheid, Voldoende en Schoon Water van 29 november 2023

Aanwezig: de heren Boter (voorzitter), Duintjer, In 't Hout, Janssen,
Van Mensvoort (portefeuillehouder), Schaafsma en Wolters (AB-leden)
de heer Van der Laan, hoofd Veiligheid en Voldoende Water (secretaris)
de heer Timmer, hoofd Schoon Water
mevrouw Schrik, bestuurs- en managementassistente (verslag)

Afwezig: de dames Kuiper en Lenting

1. Opening

De heer Boter opent de vergadering, doet mededeling van de afwezigen en heet de aanwezigen van harte welkom.

2. Mededelingen

Geen.

3. Verslag commissie VVSW d.d. 1 november 2023

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag:

Blz. 6, laatste zin

De heer Duintjer zegt dat het woordje **kan** in de zin impliceert dat het water door menselijk handelen beheerd kan worden in de natuurgebieden in droge periodes door het inlaten van het vastgehouden bovenstrooms water. Dit was niet bij spreker bekend en wil graag nader uitleg.

De heer Van der Laan antwoordt dat het water bovenstrooms wordt vastgehouden tot het moment dat het water via natuurlijke weg afgevoerd wordt zonder invloed van menselijk handelen. Er worden geen acties uitgevoerd.

4. Agenda vergadering algemeen bestuur d.d. 13 december 2023

De agenda wordt voor kennisgeving aangenomen.

5. Aanvraag voorbereidingskrediet aanleg persleiding RWZI Scheve Klap – RWZI Delfzijl

De heer Jansen zegt uit het voorstel te begrijpen dat de persleiding wordt aangelegd maar nog niet in gebruik wordt genomen anders dan bij calamiteiten en dat nu nog niet bekend is of de rioolgemalen worden aangepast of dat er een boostergemaal wordt geplaatst.

De heer Timmer antwoordt dat er twee opties worden uitgewerkt of de aanvoerende rioolgemalen te upgraden of een boostergemaal bij Scheve Klap te realiseren. Het waterschap Noorderzijlvest is gevraagd of zij bereid zijn om het rioolwater te ontvangen bij Garmerwolde. Het juiste moment zal in overleg met het waterschap Noorderzijlvest worden bepaald.

De heer Wolters zegt dat blijkt dat de aanpassingen bij de rwzi Scheve Klap urgent zijn en vraagt wat de risico's op dit moment zijn op calamiteiten.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat de rwzi Scheve Klap technisch is afgeschreven en groot onderhoud nodig heeft dan wel vervangen dient te worden. Het ligt in de bedoeling om de rwzi Scheve Klap te amoveren. Op dit moment draait de rwzi en worden er geen calamiteiten verwacht. Het is gewenst om het traject nu op te starten zodat er op het juiste moment de beste keuze gemaakt kan worden: Aanpassen of vervangen. Zolang de rwzi Scheve Klap draait is het de goedkoopste oplossing. Echter de persleiding dient wel te zijn aangelegd omdat het bij grote onderhoudskosten aan de rwzi te laat is om het hele traject dan nog op te starten.

De heer Wolters zegt dat de rwzi Delfzijl nu voldoende capaciteit heeft om daar het rioolwater van de rwzi Scheve Klap te kunnen zuiveren en vraagt of bekend is hoe lang dit zo blijft omdat de gemeente en provincies ook plannen hebben.

De heer Van Mensvoort zegt dat overleg met het waterschap Noorderzijlvest is geweest en dat het mogelijk is om het rioolwater in Delfzijl te zuiveren.

De heer Timmer zegt dat er wel onderzoek voor de lange termijn wordt gedaan en dat tijdens het onderzoek nieuwe ontwikkelingen worden gevolgd. Er wordt toekomstgericht gekeken en altijd naar de meest efficiënte manier gezocht om mogelijke kansen te benutten. Mogelijk dat het effluent gebruikt kan worden voor proceswater in het industriegebied bijvoorbeeld.

De heer Van Mensvoort zegt dat het hergebruik van effluent als industriewater van belang kan worden in de toekomst omdat het water in het algemeen duurder en schaarser gaat worden.

De heer Wolters vindt het positief dat de ontwikkelingen ook kansen biedt mede door een mogelijke schaalvergroting.

De heer Janssen licht toe dat de riolering een andere inrichting heeft dan de waterstromen, dit wordt veroorzaakt door de historie. Tijdens de fusie zijn de waterschappen ingedeeld op waterstromen, terwijl de riolering op provinciale grenzen is ingericht. Het is derhalve logisch dat het rioolwater ook over de grens wordt gezuiverd.

De heer Van Mensvoort zegt dat dit één van de redenen is dat er een GR is gesloten met het waterschap Noorderzijlvest.

De heer Timmer zegt dat voor alle grensgebieden geldt dat er rioolwater over en weer wordt gezuiverd waarbij getracht wordt om over een zo kort mogelijk traject het rioolwater te verplaatsen.

De heer Wolters zegt dat het zuiveren van het rioolwater van Scheve Klap op termijn wordt ondergebracht in de GR (Gemeenschappelijke Regeling) en vraagt of het waterschap Hunze en Aa's dan inspraak heeft op de maatregelen ten aanzien van duurzaamheid.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat ieder waterschap zijn eigen verantwoordelijkheid heeft voor de objecten binnen de GR.

Elk waterschap heeft zich te houden aan de landelijke duurzaamheidsmaatregelen.

Tijdens het GR-overleg tussen de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest worden verschillende onderwerpen besproken waaronder ook duurzaamheid.

De heer Boter vraagt of er doelstellingen in de GR worden opgenomen ten aanzien van duurzaamheid.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat duurzaamheid wel wordt besproken tijdens het GR-overleg maar dat de waterschappen elkaar geen eisen kunnen stellen over de objecten binnen de GR.

De heer Timmer zegt dat het waterschap Hunze en Aa's betaalt voor het zuiveren van afvalwater en als er extra eisen worden gesteld of extra aanpassingen aan het object worden gedaan die door het waterschap Noorderzijlvest worden geambieerd dan zijn de kosten voor het waterschap Noorderzijlvest.

De heer Wolters vindt het van belang dat er duidelijkheid is voor beide waterschappen en is blij te vernemen dat de doelstellingen die door het bestuur zijn vastgesteld met betrekking tot duurzaamheid overeenstemmen.

De heer Duintjer is van mening dat in het bestuursvoorstel ontbreekt wat er met de grond gebeurt na amoveren van de rwzi Scheve Klap. Spreker zou graag zien wat de plannen voor het terrein zijn en of deze duurzaam wordt ingezet en ziet dit als onderdeel van de voorbereiding.

De heer Timmer zegt dat het vooronderzoek naar verwachting jaren duurt. Het perceel is en blijft in eigendom van het waterschap tot het moment van verdwijnen van de rwzi. Er zal op dat moment door de rentmeester van het waterschap worden beoordeeld wat met de grond te doen. Er liggen nu zonnepanelen en die zullen ook zolang blijven liggen. Het is niet gewenst om nu reeds invulling te geven aan het vrijkomende terrein.

De heer Duintjer zou graag de bestemming van het vrijkomende perceel in het bestuursvoorstel opgenomen willen hebben.

De heer Boter zegt dat de bestemming van het vrijkomende perceel in het AB aan de orde gesteld kan worden.

De heer Van der Laan antwoordt dat bij de planvorming verschillende alternatieven worden uitgewerkt en de vastgestelde doelstellingen van het bestuur worden gevolgd. Tijdens de planvorming wordt steeds onderzocht wat de beste optie is voor het waterschap. Er wordt gekozen voor integraliteit maar dit is een keuze tijdens het planproces.

In de afgelopen 20 jaar zijn er ook terreinen afgestoten waarbij eerst wordt beoordeeld of het waterschap er zelf gebruik van kan maken.

De heer Duintjer zegt dat het impliceert dat het wel een integraal onderdeel is van de voorbereiding.

De heer Van der Laan antwoordt dat het altijd een keuze is hoe het waterschap het vrijkomende perceel in kan zetten. Het is nu te vroeg om een kostenplaatje op te stellen voor de bestemming van het vrijkomende perceel. Op dit moment is het nog onduidelijk of het perceel behouden blijft of verkocht wordt.

De heer Duintjer zegt dat ervan uit wordt gegaan dat de rwzi Scheve Klap hoe dan ook wordt gesloten in de toekomst. Stel dat na het voorbereidingsonderzoek blijkt dat het kostentechnisch toch voordeliger is om de rwzi Scheve Klap open te houden.

De heer Van der Laan denkt dat er een goede afweging wordt gemaakt hoe lang de rwzi Scheve Klap nog kan functioneren.

De heer Jansen zegt dat de proef met de trommelzeven is gedaan op de rwzi Scheve Klap en daarna eigenlijk al is besloten om de rwzi Scheve Klap te amoveren omdat het al is afgeschreven en de rwzi te faseren en de zeven ergens anders te plaatsen.

De heer Van Mensvoort zegt dat de rwzi Scheve Klap is afgeschreven en aan het eind van zijn levensduur en daarover is geen discussie.

De heer Schaafsma vraagt of er door een vorig bestuur is besloten om de rwzi Scheve Klap te sluiten.

De heer Timmer antwoordt dat de rwzi Scheve Klap al lange tijd economisch is afgeschreven maar dat de monteurs de rwzi technisch draaiende houden. Er is een variantenstudie geweest. Onderzoek is gedaan om de rwzi te vervangen door een nieuw te bouwen Nereda zuivering, maar dat is niet rendabel. Ook is er een onderzoek met helofytenfilters geweest. Dit was echter geen succes. Het aanleggen van een persleiding is de beste optie van de drie mogelijke varianten.

De heer In 't Hout vraagt of onderzocht is of er een persleiding naar de rwzi Scheemda gelegd kon worden.

De heer Timmer antwoordt bevestigend, de mogelijkheid is onderzocht. In een eerder stadium voor afvalwater van Meerstad. Beide opties zijn duurder.

De heer Jansen vraagt hoe het bestuur is meegenomen in de besluitvorming om Scheve Klap te amoveren en een persleiding aan te leggen.

Tevens wordt gevraagd of de variantenstudie 2019 ter inzage gelegd kan worden.

Het antwoord zal in een kader in het verslag worden opgenomen.

Het besluit om Rwzi Scheve Klap op te heffen en een persleiding aan te leggen richting Delfzijl was onderdeel van het vorige waterbeheerprogramma van Hunze en Aa's en is dus ook bestuurlijk vastgesteld. Tevens maakte het onderdeel uit van de herijkte Zuiveringsstrategie 2016. Ook die is bestuurlijk vastgesteld.

De variantenstudie komt ter inzage te liggen via ibabs. *(De variantenstudie is inmiddels toegevoegd aan agendapunt 8 voor de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 13 december 2023.)*

De heer In 't Hout zegt dat het zuiveren bij het waterschap Noorderzijlvest niet altijd positief is en verwijst naar de uitbreiding met een 4^e trap die het waterschap Noorderzijlvest wilde.

De heer Timmer antwoordt dat de meerkosten voor het zuiveren werden veroorzaakt door de duurder wordende chemicaliën en energie. Voor de uitbreiding met een 4^e trap zijn de kosten niet doorberekend aan het waterschap Hunze en Aa's.

Het waterschap Hunze en Aa's zuivert voor een groot deel biologisch en bij het waterschap Noorderzijlvest wordt nog veel chemisch gezuiverd. Hunze en Aa's heeft de zuiveringen reeds geoptimaliseerd tussen 2005 en 2010. Veel waterschappen in Nederland, waaronder Noorderzijlvest, moeten nu deze aanpassingen nog gaan uitvoeren. De benodigde investeringen voor de optimalisatie van de zuiveringen zijn voor ieder waterschap zelf.

De heer Wolters vraagt wat op dit moment de verhouding is tussen de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's in de GR en heeft de aanvoer van rioolwater naar Delfzijl hier nog invloed op.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat voor het zuiveren op Garmerwolde de verhouding tussen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest ongeveer 40/60 is.

De heer Timmer zegt dat de rwzi Garmerwolde is aangepast en dat afgesproken is om dit 1x per 5 jaar gezamenlijk te evalueren op basis van het aantal v.e. (vervuilingseenheid).

De heer Boter vraagt wat de financiële verhouding is tussen het aanleggen van een persleiding en nieuwbouw.

De heer Van der Laan antwoordt dat dit is opgenomen in de variantenstudie.

De heer Boter vraagt wat de verwachte tijdsduur is voor het regelen van het zakelijk recht. Wordt er vertraging in de werkzaamheden verwacht.

De heer Van Mensvoort zegt dat getracht wordt om het in goed overleg met betrokkenen af te handelen maar dat de mensen uiteindelijk moeten accepteren dat er een persleiding wordt gelegd.

De heer Timmer antwoordt dat gebruik van het zakelijk recht van belang is om de persleiding te beschermen. In het zakelijk recht wordt opgenomen dat een paar meter vanaf de persleiding vrijgehouden dient te worden.

Bevindingen

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

Een voorbereidingskrediet van €150.000,- beschikbaar te stellen voor de voorbereidingskosten ten behoeve van de aanleg van een persleiding van de RWZI Scheve Klap naar de RWZI Delfzijl, het aansluiten van de persleiding op de RWZI Delfzijl en het upgraden van de achterliggende rioolgemalen of de bouw van een boostergemaal.

6. Kustvisie

De heer Boter deelt mede dat er een informerende bijeenkomst voor het algemeen bestuur is geweest op 28 november jl. waarin een presentatie is gegeven over de Kustvisie.

De heer Jansen zegt dat met de dijkaanpassingen wordt gestart vanaf Duitsland naar Delfzijl en vraagt of gezien de situatie bij Termunten het niet verstandig is om de benodigde werkzaamheden aldaar ook vast voor te bereiden.

De heer Van Mensvoort zegt dat vanuit het HWBP een stukje Brede Groene Dijk als eerste is neergelegd en als proef is uitgevoerd. De werkzaamheden bij Termunten staat hoog op de lijst van het HWBP voor aanpassing.

De heer Van der Laan zegt dat de dijk te Termunten veilig is. En hij verwijst naar de informerende bijeenkomst waar de opmerking 'urgent maar niet acuut' is gedaan.

In 2050 dienen alle dijken in het kader van de HWBP op orde te zijn.

De heer Wolters zegt dat een bestuur dient af te wegen en dan te besluiten en vraagt of er een alternatief is voor de visie die voorligt zodat een afweging gemaakt kan worden. En zo ja wat is dan het alternatief.

De heer Van Mensvoort zegt dat dijken op verschillende manieren kunnen worden versterkt. Door een eigen kustvisie vast te stellen kunnen we tijdens gesprekken met andere partijen onze eigen wensen en benodigde aanpassingen goed toelichten.

Voorliggende kustvisie is echter niet in beton gegoten.

De heer Wolters zegt dat tijdens de presentatie is gebleken dat het lastig is voor een waterschap om de rol van het waterschap duidelijk te maken aan de wereld rondom het waterschap.

De visie geeft duidelijkheid wat het waterschap nodig heeft en wat van belang is.

De heer Van Mensvoort zegt dat het van belang is dat het waterschap een kustvisie heeft en dat deze visie breed wordt gedragen. Het zijn geen eisen van het waterschap maar geeft duidelijkheid naar eenieder.

De heer In 't Hout worstelt met het fenomeen om iets te bedenken voor een ander, iets wat niet van jezelf is. Het gebied achter de dijk is Natura 2000 gebied waar weinig mogelijkheden zijn om dit gebied te gebruiken. Wij moeten oppassen dat we geen verantwoordelijkheden op ons nemen waarvoor we uiteindelijk de kosten moeten betalen.

De heer Van Mensvoort zegt dat het waterschap altijd, daar waar mogelijk, naar koppelkansen en subsidies zoekt. We zijn met alle partijen verantwoordelijk om aan de veiligheidsnormen te voldoen.

De heer In 't Hout vraagt wie de verantwoordelijkheid heeft voor de kwelders en wie in het verleden de verkeerde keuzes heeft gemaakt. Er dient uit het buitendijks gebied 1 miljoen kuub slib te worden verwijderd om de waterkwaliteit ten behoeve van de natuur te verbeteren.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat er niet alleen voor de natuur wordt gebaggerd maar ook ten behoeve van de scheepvaart.

De heer In 't Hout vraagt of er ook met Duitsland wordt samengewerkt omdat de Dollard aan beide landen grenst.

De heer Van der Laan antwoordt dat er in allerlei gremia wordt samengewerkt. Men dient wel rekening te houden met het feit dat er in Duitsland andere wetgeving is en andere normen worden gehanteerd. Rijkswaterstaat heeft het bevoegd gezag over de Dollard en kan allerlei zaken besluiten voor de Dollard. Als het waterschap nu zelf een kustvisie heeft en deze bij RWS onder de aandacht brengt dan kunnen mogelijk spijmaatregelen worden voorkomen. Het is daarom van belang dat de denkbeelden van het waterschap zo vroeg mogelijk bekend zijn bij overige belanghebbenden.

De heer Boter vraagt of het grensconflict bij de Dollard nog invloed heeft.

De heer Van der Laan antwoordt dat er goed overleg gaande is tussen beide landen en het grensconflict inmiddels is opgelost.

De heer In 't Hout zegt dat in de visie wordt gesproken om binnendijks de klei te drogen en vraagt of het niet goedkoper is om de klei buitendijks te drogen zoals bij de kleirijperij. Er wordt dan in principe een dijk voor de primaire dijk aangelegd wat als extra buffer kan dienen.

De heer Van Mensvoort zegt dat de Brede Groene Dijk buitendijks is gedroogd maar dat het langer duurt dat de klei droog is omdat het bij elk hoogtij onder water komt te staan. Bij het drogen van klei is het proces beter te beheersen als het binnendijks gebeurt. Indien er buitendijks gedroogd wordt heb je ook met de voorschriften van Natura 2000 van doen.

De heer Duintjer zegt dat in zijn beleving landaanwinning zoals de kwelders in deze in eigendom komt van de eigenaar van het aangrenzende perceel. Mogelijk dat de wet gewijzigd kan worden en dat het waterschap eigenaar van de kwelders kan worden.

De heer Van Mensvoort zegt dat de kwelders in particulier bezit zijn.

De heer Duintjer zegt dat er enige rumoer bestaat over de mogelijk nieuw te bouwen gemaal te Nieuwe Statenzijl en vraagt zich af of een nieuw gemaal meegenomen dient te worden in de Kustvisie.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat er wel gesproken wordt over een nieuw gemaal maar dat dan meer aanpassingen benodigd zijn omdat het water ook naar het gemaal moet kunnen komen.

De heer Van der Laan zegt dat er plannen zijn om een gemaal aan de kust bij Nieuwe Statenzijl te realiseren maar dat het de functie krijgt om het binnenwater af te voeren. Er dient in beginsel meer water te worden afgevoerd omdat de gronden en het watersysteem lager komen te liggen ten opzichte van het buitenwater als gevolg van bodemdaling.

De kosten voor de realisatie zullen bij de NAM worden gedeclareerd in het kader van de bodemdaling door gaswinning. Termijn van uitvoering is nog niet bekend.

De bouw van een mogelijk nieuw gemaal behoort niet tot de kustvisie omdat het niets met de dijk op zich heeft te maken maar een aanpassing betreft ten behoeve van de waterverhoging aan de binnenkant.

De heer Duintjer is van mening dat een nieuw te bouwen gemaal onderdeel is van de kustvisie en vindt het onverstandig om dit niet in de kustvisie op te nemen. Spreker verwacht dat het achterdocht oproept om de bouw niet te melden in de Kustvisie.

De heer In 't Hout verwijst de commissie naar een interview met onze dijkgraaf Geert-Jan ten Brink op TV-Noord over de Kustvisie en de bouw van een nieuw gemaal.

De heer Duintjer vraagt waarom voorliggende Kustvisie vastgesteld dient te worden door het algemeen bestuur omdat er geen wetmatige, financiële of diepgaande besluiten worden genoemd. Spreker vindt het van belang dat het algemeen bestuur wordt gekend en geïnformeerd over de visie maar vraagt zich af waarom besluitvorming nodig is. Door een niet formeel besluit is de Kustvisie "minder zwaar".

De heer Van Mensvoort zegt dat het een duidelijk besluit is van het dagelijks bestuur om een Kustvisie vast te stellen. Het dagelijks bestuur vindt het belangrijk om bekendheid aan de denkrichting van het waterschap te geven en openheid en duidelijkheid naar derden te geven.

De heer Boter is van mening dat het besluit een vaststelling is door het bestuur van beleid en de denkrichting van het waterschap.

De heer Van der Laan zegt dat het ook voor de medewerkers van belang is om een vastgestelde visie mee te kunnen nemen in overleggen met derde partijen.

De heer Schaafsma vraagt of het gebruikte slib voor de kleirijperij vanuit Natura 2000 gebied vervuild is omdat het verwijderd dient te worden uit het gebied van Natura 2000.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat het slib niet is vervuild en dat het gebruikt mag worden waarvoor wij het willen gebruiken. De klei van de kleirijperij wordt gebruikt voor de verhoging van onze dijken maar kan ook worden gebruikt voor het ophogen van landbouwgrond.

De heer Schaafsma vraagt op welke stoffen wordt gemonitord.

De heer Van der Laan antwoordt dat er diverse NEN-voorschriften zijn waaraan de klei moet voldoen.

De heer Boter vraagt of de waterschappen Fryslân en Noorderzijlvest ook een eigen Kustvisie hebben en zo ja is er een gemene deler zodat de Kustvisie meer gewicht in de schaal legt.

De heer Van Mensvoort antwoordt dat het waterschap Hunze en Aa's de eerste is met een totale kustvisie. Er vindt wel overleg met de overige waterschappen plaats.

De heer Van der Laan zegt dat de provincies, gemeenten en waterschappen in de voorbereiding op de Omgevingswet een paragraaf voor de omgevingsvisie dienen op te stellen. Bij het waterschap Noorderzijlvest is de kustvisie opgenomen in deze paragraaf.

De heer Boter vraagt of de Kustvisie kan worden gebruikt om bij de ingelanden onder de aandacht te brengen en om men bewust te laten worden hoe we veilig kunnen wonen de komende 150 jaar.

De heer Van Mensvoort zegt dat het de wens is om alle ingelanden en instanties duidelijk te maken wat nodig is om veilig te kunnen wonen en leven in dit laaggelegen gebied.

Bevindingen

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

De Kustvisie vast te stellen.

7. Rondvraag

De heer In 't Hout is van mening dat je de bouw van een nieuw gemaal niet los kunt zien van de bergingsgebieden. In het verleden is de keuze gemaakt voor bergingsgebieden in plaats van het bouwen van een gemaal. Als er nu door omstandigheden een gemaal moet worden gerealiseerd vraagt de heer In 't Hout zich af of de bergingsgebieden zo moeten worden ingezet zoals nu bedoeld is. Of bestaat de mogelijkheid dat er volstaan kan worden met minder water per bergingsgebied met als gevolg dat de dijken minder onderhoud nodig hebben.

De heer Van Mensvoort zegt dat het ene niet buiten het andere kan werken.

De heer Van der Laan antwoordt dat de waterbergingsgebieden deel uitmaken van het totale watersysteem. Er is een Droge Voetenstudie 2050 uitgevoerd en dit onderzoek wordt opnieuw uitgevoerd samen met de provincies hoe het watersysteem in de toekomst op orde te houden. In deze studies wordt het gehele pakket meegenomen. Hoe om te gaan met gemalen, waterbergingsgebieden, watergangen, waterkeringen, calamiteitenplan en planvorming. De meerlaagse veiligheid maakt integraal onderdeel uit van de studie. Alle waterschappen zijn verplicht om deze studie uit te voeren.

8. Sluiting

De heer Boter bedankt eenieder voor diens inbreng en sluit de vergadering.

Gewijzigd/ongewijzigd vastgesteld in de vergadering van 24 januari 2024.

Jan van der Laan,
secretaris

Jasper Boter,
voorzitter